

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-49-0158-3

Editor: Valentin Ajder

Tudor Călin Zarojanu

Romanul Teatrului Cib

E I K O N

București, 2019

CUPRINS

CAPITOLUL 1

Izbitura repetată • Frigiderul ca simbol • Pescărușii în uaitgînși • Așa a-nceput legenda..... 5

CAPITOLUL 2

Să fii acolo • Fondatorii • În fiecare seară!? • Un înger blond • O promisiune în joacă 17

CAPITOLUL 3

Moartea mea • Rolul crucial jucat de Dinu Cernescu în viața mea • O răsucire de destin..... 25

CAPITOLUL 4

Singurătatea colectivă • Nimic despre armată • Plecarea generației de aur • Un text hibrid • Un semi-parastas • ȘI NE-AM OPRIT SPERIAȚI!..... 31

CAPITOLUL 5

De ce-ai venit, de ce-ai plecat • Un gen uitat: montajul • Munca-n zadar • Eu aș avea și ceva treabă pe-afară • Ridicarea juriului în picioare • Mângâieri mai pe interior.. 45

CAPITOLUL 6

A fi sau a nu fi profesionist • Devenirea ca gașcă • Un înger care n-a mai venit • Povestiri ce chiar merită a fi povestite • Căzând în fața Marelui Cârpaci 55

CAPITOLUL 7

Tânărul condei Pambuccian • Ce bine de tine! • Între Emerson și Pink Floyd • Patric • Sifonul cu tâlc • OCUPAȚI GĂRILE! • O noapte cum n-a mai fost..... 65

CAPITOLUL 8

Corul Studențesc Cib + Spațiu de lăcrimat +
Costineștiul de altădată + Uriașa surpriză a toamnei +
Acasa noastră + Alt spațiu de smiorcăit.....77

CAPITOLUL 9

Câteva completări de bun simț + Care bicicletă!? +
Noni pe scenă + Domnule, sunteți obscen + În pielea
goală + Despre popou și despre alte alegeri85

CAPITOLUL 10

Un text kirkiz + 1, 2, 3, 4 Nazi + Despre Leman + O
ființă obositoare + Surpriza Doru + Focul de pe scenă *.99

CAPITOLUL 11

Promisiunea amânată + Despre pânțele și maeștri +
În anticamera lui Ȃldesus + Nu bine, dar mult + Când
te trimite muiera după sens + Recital Lao + Cuvinte
interzise + Și o surpriză!.....109

CAPITOLUL 12

Și așa, care va să zică + Omul, măsura tuturor
lucrurilor + Noni sub arme + Cum am încercat să mă
dau regizor + De-a Universiada + Mais pourquoi, mon
emepreur, nous parlons en roumain!? + Ultima mea
națională + Nimeni și nimic...121

CAPITOLUL 13

(scrisoarea de când am plecat de tot).....131

CAPITOLUL 14

Politica întâlnirilor scurte din Camino Real + Și s-au
uitat unul la altul... + Cel mai bun lucru pe care l-am
făcut vreodată + Pasiuni în engleză + În sfârșit în Pod!
+ Opus 40 + Nimeni și nimic.....143

Capitolul 1

Izbitura repetată • Frigiderul ca simbol • Pescărușii în uaitgînși • Așa a-nceput legenda

„SPLASH!”

Toți s-au oprit brusc și s-au uitat spre mine siderați.

Știți cum e: un viespar în care vorbesc toți deodată și se agită brownian și se-ntâmplă ceva și fac toți stop-cadru și doar își întorc privirile uimite, încercând să-nțeleagă ce s-a întâmplat.

Acel ceva eram eu. Plin de energie și de dorința de afirmare, când Noni spusese – între multe alte lucruri – să ducem câteva scaune pe scenă, m-am repezit să fiu primul, am agățat din mers două scaune pliante, le-am scuturat tot din mers ca să se plieze și, la doi metri de scenă, mi-am luat avânt să sar cu ele.

Rezultatul a fost cel logic. Deși le ridicasem, cu coatele în aer, scaunele s-au izbit cu un sunet ascutit de marginea scenei, la fel și picioarele mele, și am căzut – ele și eu – de unde veniserăm. În zumzetul general al repetiției, acel dublu „SPLASH!” lemn-pe-lemn și os-pe-lemn a sunat ca o petardă într-o biserică.

Drept care Dumnezeu a-ntors un comutator și toți au încetat brusc să vorbească și să se miște, în afară de a-și întoarce fețele spre locul incidentului.

S-au oprit toți, dar nu eu! Cu o hotărâre de neclintit, știind că acum sunt privit de vreo cincisprezece perechi de ochi, am făcut stânga-mprejur, zâmbitor, m-am îndepărtat de scenă și apoi mi-am luat din nou avânt.

Eram în sala mică, de repetiții, acolo scena nu avea mai mult de un metru înălțime, la 18 ani, dacă nu ești beteag, sari pe ea cu ochii închiși, în joacă, într-un picior.

Dar nu și cu două scaune în mâini, al căror spor de greutate nu știi să-l evaluezi. Și care, în plus, atârână.

O poză în clipa aia ar fi făcut toți banii. Eu hotărât să mă fac definitiv de râs – dacă nu cumva să-mi rup mâinile și picioarele – ei paralizați de uimire, atât de șocați încât nu erau în stare nici să strige la mine: „Băăă! Ești nebun!?”

Eram. Un scurt avânt, apoi, desigur, „SPLASH!”

Cu o lună în urmă, Dody – care știa că vreau să dau la Actorie, chit că eram la Clasa Specială de Matematică de la Viteazu – mă-ntrebase:

— Nu vrei să intri în Teatrul Cib?

Era stilul lui, abrupt. Tu trebuia să-ntrebi umil: „Da' ce e aia, nene, Teatrul Cib?” Numai că ne cunoșteam prea bine. N-am răspuns și n-am întrebat nimic, doar m-am uitat lung la el, și atunci a precizat:

— Trupa amatoare de la Cibernetică. Condușă de Noni, Ion Nădejde, coleg cu mine. Dacă te simte că ești mort după teatru, gata, ești luat: casa lui e casa ta, frigiderul lui e frigiderul tău...

Eram foarte puțin interesat de frigider. I-am cerut numărul de telefon și Dody mi l-a scris pe o cutie de chibrituri. Eram pe stradă, o străduță din zona Pieței Gemeni – sau Galați, cum îi spusese comunistii, care aveau alergii la gemeni; ca la orice altceva, de altfel – așteptând un troleibuz de care n-aveam nevoie. După ce mi-a dat cutia de chibrituri,

Dody s-a întors spre stâlpul stației de troleibuz, dotat cu un coș de gunoi care avea în față – așa era moda vremii – un mic buzunar tetraedric, nu mai mult de șapte centimetri pe orice latură, pentru țigări, să nu le-arunci în coșul-mamă, să ia foc hârtiile. Eram la cel puțin patru metri de stâlp când Dody, cu cel mai relaxat aer din lume, și-a azvârlit înspre el chiștocul țigării, cam cu mișcarea unui aruncător de darts. Minusculul proiectil a intrat „cu fâs” în minuscula lui destinație. În timp ce eu îmi recuperam fața căzută pe jos, Dody s-a întors cu o meclă savantă:

— Exersezi de trei luni...

În secunda următoare, ne tăvăleam amândoi de râs, spre îngrijorarea celor două băbuțe aflate-n zonă.

A doua zi îl sunam pe Noni – o voce serioasă, aproape severă – iar a treia zi intram flească de emoție în legendarul Club Z.

Casa de Cultură a Sectorului 2, pentru autorități. Club Z – de la Zeppelin – pentru tineri. Celălalt creuzet al rezistenței prin rock – uau!, ce sintagmă mișto tocmai am inventat! – alături de Club A, al Arhitecturii – și să mor eu dacă nu doar acum m-am prins că *ne-am format cu toții de la A la Z!!!*

Intrai, așadar. Un scurt coridor, o ușă-n stânga, o scară-n față. Încotro, copil mic și speriat? Pereții și podeaua vibrau de rock. Se repeta undeva, bag seamă, că de cântat la ora aia – vreo patru după-amiază – greu de crezut. Nu puteam detecta de unde vine vibrația. M-am decis să urc, poate ca să amân intrarea în teatru – căci, Dumnezeuule, asta făceam, intram în teatru, într-o trupă de teatru, în lumea teatrului! – până îmi regăsesc răsuflarea.

Am urcat, așadar, am cotit la dreapta, apoi am deschis la stânga ușa dublă spre sala din care se auzeau niște strigăte. Dacă e marți, e Belgia – dacă țipă, e Noni, mi-am spus,

prevenit de Dody că Noni e cam fanatic cu teatrul. Și nu vă mai hliziți așa de Dody-Noni, căci peste niște ani aveam să fi prieten, simultan, cu Noni, Didi, Dimi, Dody și Didel! Extrem de diferiți între ei, vă asigur, și extrem de diferiți față de restul pământenilor.

Ce spuneam? Așa, răcnetele, ușa, sala.

Sala era în penumbră, scena în penlumină. În sensul că nu era multă lumină. Pe scenă erau câțiva oameni vii, dar momentan înghețați, căci un tip înalt, supărător de slab, cu plete șatene, un profil amenințător și mâinile ridicate ca niște gheare gata să sfâșie, tocmai urla la ei:

— Nu merge! Așa nu merge! Pentru că aici se bâlbâie, se țâțâie, se fâscăie, se țumpăie și se troscăne!!

Nu jur că astea erau cuvintele, au trecut ceva anișori de atunci și în clipa aia nu luam notițe – mai târziu, da! –, însă depun cheazășie că erau cel puțin la fel de colorate.

În urma mea, ușa batantă a făcut „fâș!” și discretul zgomot a fost suficient ca să atragă privirile celor de pe scenă. Noni s-a răsucit brusc, încercând încruntat să scruteze penbezna (iertare, am descoperit acum jocul ăsta de cuvinte și mor după el), iar ceilalți au rotit doar privirile, nu și capetele, că nu primiseră încă liber să se miște.

— Cine e!?, a tunat regizorul, încât am fost sigur că l-ar fi expulzat din sală, pe motiv de perturbare a repetiției, și pe Stalin.

Din fericire, nu eram Stalin:

— Ăăă, Călin... A zis Dody...

Noni s-a dezcruntat și, cun gest extrem de vag – dar cu siguranță sacru pentru ei – a concediat trupa, care a expirat adânc și s-a împrăștiat care încotro, fără însă – vorba bancului – să părăsească incinta.

Noni a urcat câteva trepte spre mine, în vreme ce eu o luasem în jos spre el. Când am făcut joncțiunea, spre uimirea mea, zâmbea cu căldură, m-a luat pe după umeri și mi-a vorbit părintește:

— Mi-a spus Dody că vrei să... foarte bine! Știi ce-o să te rog? Stai undeva aici, uite, lângă Mihaela, și urmărește tot ce facem noi, da? Și vorbim la sfârșitul repetiției, bine?

Am dat din cap fericit și m-a așezat lângă o brunetă arătoasă, îmbrăcată în pantaloni și un maiou negru. Am simțit nevoia să mă prezint și mi-a răspuns fără să-și ia ochii de pe scenă:

— Mihaela Chiraleu.

Am notat. În gând. Pe urmă am început să mă uit în jur, descoperind abia acum că, răspândiți prin sală, se mai aflau vreo șase-șapte tineri, pe lângă cei cam toți atâția de pe scenă. Aveam să mă obișnuiesc repede cu imaginea asta, permanentă în Teatrul Studențesc Cib: era mereu o mână de tineri care jucau și o alta cu cei care *urmas* să joace. Urmatul ăsta depindea exclusiv de Noni; unele dintre *rezerve* primeau până la urmă un rol în care trebuiau să traverseze scena fără să se-mpiedice; pentru altele, așteptarea se încheia la sfântu-așteaptă, adică niciodată. Scuză lui era simplă: „N-am timp să *cresc* actori!” Și, pe bune, așa era. Trupa repeta te miri pe unde, permanent cu ochii pe ceas, juca din An în Paște și, urmând ciclul studențesc, în fiecare vară plecau cel puțin un sfert dintre oameni și apăreau de două ori pe-atâția doritori. Ochiul lui Noni, după știrea mea, n-a dat greș niciodată. Când ajunsesem vedeta locului – săriți la pagina 13.452 – și Noni încerca să țină cont de părerea mea, m-am abijonat odată să-l fac s-o distribuie pe o fată sufletistă, dar pe care n-o dădea talentul afară din casă, ca să zic așa. Cu câteva indicații și puțină răbdare, îl tot bârâiam eu la cap,

Respect pentru oameni și cărți

poate că o să meargă, vine aici de atât timp, e așa cuminte, săraca etc. Și a băgat-o. Într-un rol în care, la un moment dat, trebuia să traverseze scena în fugă spre iubitul ei. După ce s-a petrecut fenomenul, Noni s-a întors spre mine cu o față disperată și mi-a șoptit:

— Dar nu vezi că aleargă ca o capră!?!

În noiembrie 1974, însă – v-am spus că era noiembrie 1974? Nu? Ei, uite, vă spun acum –, în Z, eram încă departe de asemenea observații și revelații. Încât cel mai deștept lucru pe care puteam să-l fac era exact ce-mi spusese Noni: să fiu atent la ce se-ntâmplă pe scenă.

Pe scenă se repeta „Pescărușul Jonathan Livingston”, de Richard Bach. Repetițiile erau foarte la-nceput, de-aia și urletele. Nu, că pe parcurs Noni se mai calma, nu țipa chiar tot timpul. Iar după spectacol făceai cumva să ajungi în fața lui, să te vadă și să se simtă să-ți spună ceva. Așteptai fără să respiri; sângele se oprea în artere ca metrou-n stație; creierul nu mai făcea decât, foarte încet, tic, tic, tic. Și dacă-ți spunea, după o lungă așteptare, „N-ai fost chiar așa rău...” se chema că l-ai apucat pe Dumnezeu de-un picior! „Atenție, se-nchid ușile, urmează stația Gloria, cu peronul peste tot!”

Richard Bach a fost aviator. Ca Antoine de Saint-Exupery. Și credeți-mă că există toate motivele din lume să-i pun alături. Dacă încăpățânatul francez – care profitase de numele și pilele lui ca să fie lăsat să mai zboare după ce depășise vârsta limită și se alesese dintr-un accident cu un picior mai scurt, prelungire care l-a costat viața, și anume într-o misiune de recunoaștere fix deasupra plaiurilor natale – ne-a lăsat povestea *nec plus ultra* a Micului Prinț, strănepotul lui Johann Sebastian (așa pretinde el, și cine sunt eu să-l contrazic) a scris o transparentă și formidabilă parabolă a zborului

ca Înălțare, ca devenire superioară, ca antiteză a spiritualului la material, în care este evident că Jonathan este Jesus.

Ei, bine, nuvela apăruse în 1973 în legendară revistă Secolul XX, iar Noni – pândind ca un vultur tot ce apare mai interesant – o luase de acolo, o dramatizase și acum o pune în scenă. Mai mult, aflând că americanii făcuseră după ea un documentar artistic, în care personajele erau chiar pescăruși, cu voci din off și o senzațională muzică a lui Neil Diamond, descinsese în Biblioteca Americană, le ceruse înregistrarea benzii sonore și ăia îi făcuseră rost de ea!!

Pentru cititorii tineri și pentru uituci, îmi permit să precizez că ne aflam la doi ani și-un pic de la Tezele din Iulie, prin care tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului, reintrodusese obligativitatea ca arta românească să oglindească minunatele realizări ale oamenilor muncii de la orașe și sate, mărețele ctitorii ale Republicii Socialiste România pe drumul său neabătut spre comunism în zbor.

Zbor! Nasoală concurență ideatică. Să aduci pe scenă, în 1974, pescăruși, spiritul liber, Înălțarea și pe Neil Diamond era ca și cum ai aduce o fanfară în Piața Roșie să intoneze „The Star-Spangled Banner”.

Rolul titular îi revenise aproape *sine die* lui Sorin Cruceru. Sorin era un multi-talent. Mă mir că nu și picta. Juca la fel de bine dramă și comedie, era un inegabil prezentator-entertainer, spunea bancuri de cădea sub masă, cânta la chitară și la pian și era idolul tipelor din ASE. V-am spus oare că trupa de teatru era a Facultății de Cibernetică din ASE București? Ei, am considerat că se-nțelege de la sine.

Într-o zi mi-a zis o vorbă care mi-a marcat viața. Venisem, ca de obicei, primul la repetiție, în Amfiteatrul I din ASE. Numai că de data asta nu eram primul: se auzea

de pe hol o frumoasă partitură la pian – era un pian cu coadă pe scenă, ce vremuri!

Era Sorin, care cânta ceva clasic, la nivel profesionist. Chiulise de la ultima oră de dinaintea repetiției. M-a salutat cu zâmbetul lui de neconfundat, păstrat până azi.

— Dar cum cânti așa de bine?, am întrebat fără introducere.

— Păi... Școala și liceul de muzică...

Am căscat ochii:

— Și atunci... cum... Cibernetică?

La care Sorin a ridicat genuu din umeri:

— Nu știi cum e?

N-a spus și n-avea nevoie să spună un cuvânt mai mult. Da, știam cum e. Eram de trei ani elev în Clasa Specială de Matematică de la Liceul Mihai Viteazu pentru singurul motiv că așa considerase tata că e mai bine, mutându-mă de la Spiru, fără să mă anunțe decât *post festum* (*post mortem* o simțisem), în 11 septembrie 1972, că doar nu credeți că așa ceva se poate uita!

„Nu știi cum e?” s-a așezat, pentru mine, pe aceeași treaptă a scării înțelegerii vieții – ah!, ce cascadă de genitive! – cu răspunsul pe care Jen i-l dă lui Oliver, în „Love Story”, la insistenta întrebare „De ce mă iubești?” – „Because”. Un răspuns perfect. Complet, rotund, fără fisură.

Multe lucruri importante – vesele sau triste, bune sau rele – din viața noastră se întâmplă *because*. Dacă ții morțiș să le cauți semnificații și cauze profunde s-ar putea să-ți cam consumi viața săpând după sens. Vine vorba și despre sens în cartea asta, mai încolo. De fapt, cred că vine vorba despre sens mai mult decât despre orice altceva.

Dacă stăteai de vorbă un minut cu Sorin ți-l imagineai în orice altă postură decât aceea de pescăruș spiritual! Un tip

plin de viață, frenetic, *bon viveur* – l-a și costat asta: la un spectacol, în momentul în care Jonathan e certat de mama lui că, din cauza zborurilor lui experimentale în căutarea „vitezei perfecte”, s-a cam jigărit, și el explodează: „Nu-mi pasă, mamă, că am ajuns numai piele și pene!”, admiratoarele din sală ale lui Sorin au bufnit în râs, pentru că tocmai ce-i crescuse un pic de burtică, care evada necuviincios de sub tricoul alb – revin imediat la costumație, promit să leșinați de râs.

Până atunci, însă, fiți atenți aici la ce spune personajul Chang, maestrul spiritual al lui Jonathan: „Viteza perfectă, fiule” (sper că vă dați seama că scriu ascultând muzica lui Neil Diamond, da?), „nu este o mie de mile pe oră și nici măcar un milion de mile pe oră. Viteza perfectă este *să fii acolo*”.

Vă las un pic să vă reveniți.

So... costumația. Eram pescăruși, trebuia să fim albi. Cu tricourile și niște teniși n-a fost mare problemă, dar *uaitגיני* pe vremea Pripit-Împușcatului, mai subțire. Ne-am întins toate antenele, ne-am rugat, ne-am milogit, pe sistemul *les amis de mes amis*, și, cu chiu, cu vai, am făcut rost de pantaloni albi pentru toată lumea – țineți cont că nu-i împrumutam pentru o zi, să cucerim vreo gagică, ci pentru cel puțin o stagiune! Iar pantalonii sunt, oricât, obiecte vestimentare intime, că-n ei îți ții vorba aia... și vorba ailaltă...

Singurul care nu nimerise bine – tocmai din cauză de burtică – era taman personajul principal. White-jeans-ii lui Sorin se închideau în talie doar cu forțele reunite ale mai multor persoane, iar fermoarul – deloc! Nu se putea închide și pace. Cred că la un moment dat, urmare a încercărilor sălbatice, se și stricase. Încât singura soluție a rămas... coaserea lui înainte de fiecare spectacol (și descoaserea după, firește). La o întreprindere atât de delicată – un ac în zona